

Şabat sizin için ne anlama geliyor?

Yahudi geleneğinde Şabat'ta çalışma ve dinlenme yasağına uymak için birçok kural vardır. Bu stresli değil mi? Eğer bunu yapmazsanız, Şabat'ı kutlamış olmaz mısınız?

Kutsal Kitap'ta kutsal olarak adlandırılan ilk şey zamanın bir yönüdür: "Tanrı yedinci günü kutsadı ve onu kutsal kıldı, çünkü o gün Tanrı'nın yarattığı ve yaptığı bütün işlerden dinlendi" (Yaratılış 2:3). Tanrı yaratılışın ilk altı gününü "iyi" bulmuş, ancak yedinci günü kutsal ilan etmiştir. Dolayısıyla kutsallık ilk olarak zamana uygulanan bir kavramdır.

"Kutsal" (kadoş) kelimesinin temel İbranice anlamı "ayrı, farklı" demektir. Zamanın akışı, özel zamanların diğer günlerden ayrı tutulmasıyla düzenlenir. Günlük yaşam ile onu kıran özel günler arasındaki ayırım, resmi tatillerle ilgili olarak ve aslında tüm dinlerde ve kültürlerde de mevcuttur. Ancak takvimler - ve onlarla birlikte resmi tatillerin belirlenmesi - yıldızları, onların güneş sistemindeki yörüngelerini ve dünyadan görünürlüklerini takip eder. İnsanlar ilgili bayramların tarihini buna göre hesaplamışlardır. Öte yandan Şabat, yaratılışın yedinci günü olarak yıldızlardan tamamen bağımsızdır. Kutsal Kitap'ın ifadesine göre, Tanrı tarafından belirlenmiştir ve kelimenin tam anlamıyla evrenseldir, yani yaratılış kavramı açısından tüm evreni kapsar. Şabat'ın özel kutsallığının nedeni budur.

Haftanın yedi güne bölünmesi diğer birçok din ve kültür için etkili olmuştur. Dinlenme günü ya da "hafta sonu" kavramı da Şabat'a kadar uzanır. Yahudi inancına göre bu, hâli vakti yerinde olanların bir ayrıcalığı değildir; herkes Şabat dinlenmesinden yararlanabilmelidir: Çocuklar, köleler, çiftlik hayvanları, yabancılar. Yahudi olsun ya da olmasın, insan olsun ya da hayvan olsun, ev halkının tüm üyeleri haftanın yedinci gününde dinlenme ve eğlenme hakkına sahiptir. On Emir'de şöyle yazar:

"Şabat gününü anımsa, onu kutsal say. Altı gün çalışacak ve bütün işlerini yapacaksın. Ama yedinci gün Tanrın Ebedi Olan'ın Şabat'ıdır. Orada ne oğlun, ne kızın, ne uşağın, ne hizmetkârın, ne hayvanların, ne de kentinde yaşayan yabancı hiçbir iş yapmayacaksın. Çünkü Ebedi olan göğü, yeri, denizi ve bunların içinde olan her şeyi altı günde yarattı ve yedinci gün dinlendi. Bu nedenle Sonsuz Şabat Günü'nü kutsadı ve kutsal kıldı." (Çıkış 20, 8-11)

Buna karşılık, Musa'nın Beşinci Kitabı'nın 5. bölümünde yer alan On Emir'in farklı bir versiyonu, Şabat'ın başlangıç noktası olarak Mısır esaretinden kurtuluşu vurgular. İsrail nasıl bu esaretten kurtarıldıysa, tüm canlılar da bu günde özgürlüğü deneyimlemelidir. Dolayısıyla burada odak noktası yaratılış hikâyesi değil, her yedi günde bir tekrarlanacak olan özgür olma deneyimidir. En azından bir günlüğüne, insanlar diğer insanlar ve doğa üzerindeki kontrol ve egemenlik iddialarından vazgeçerler. Dolayısıyla Şabat istirahati öncelikle tembellik değil, özgürlük ve diğer aktif varlık biçimlerine adanma anlamına gelir. Dolayısıyla, Şabat'ın amacı hafta boyunca ihmal edilen diğer faaliyetler için zaman tanımadır. Birçokları için bu, aileyle vakit geçirmek, sinagogdaki cemaat dua ve törenlerine katılmak ve kendilerini Tevrat çalışmalarına adanmak anlamına gelir.